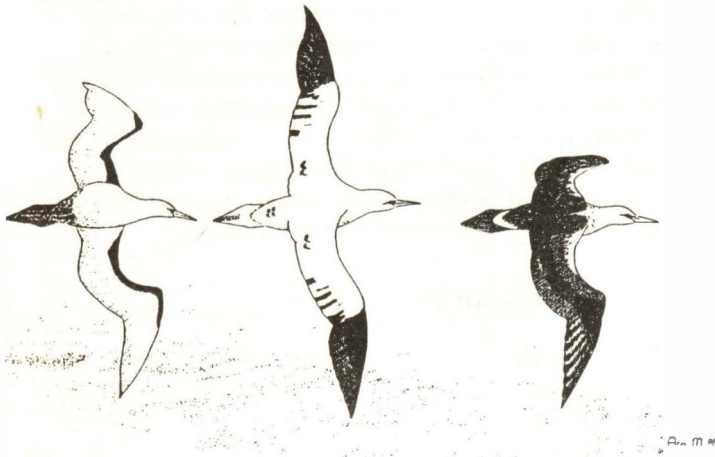

Vogelnieuws

Ab Steenvoorden

Jan van Genten voor de Noordwijkse kust

Vanaf half juli werden de eerste Jan van Genten al weer waargenomen. In het begin werden hoofdzakelijk eerstejaars vogels gezien, maar in augustus trokken de eerste grote groepen langs, met daarin vogels van alle leeftijden en kleden. Bij rustig weer in september, met afluende wind werden grote groepen Jan van Genten gezien tot vlak onder de kust. Erg spectaculair waren de vissende vogels, die soms wel met meer dan honderd exemplaren, op een school vis vlak onder de kust doken.

Jan van Gent

Kleine Mantelmeeuwen dood op strand

Op 11 juli jl. werden er op het strand tussen Noordwijk en Katwijk veertien dode Kleine Mantelmeeuwen gevonden. De vogels vertoonden geen uiterlijk letsel, waren niet met olie besmeurd en waren allen in adult kled. Ook op het strand voor Katwijk en bij Scheveningen werden dode Kleine Mantelmeeuwen gevonden in de tweede week van juli, alle in adult kled en zonder uiterlijk letsel. Bij elkaar ging het ongeveer om 150 exemplaren. Een aantal dode vogels is voor onderzoek opgestuurd naar het Centraal Diergeneskundig Instituut te Lelystad. Hier kwam men er achter dat de dode vogels vol met water zaten, wat op verdrinking duidt. Verder onderzoek heeft, voor zover bekend nog niets opgeleverd.

Een mogelijke verklaring voor deze vreemde sterfte is dat de Kleine Mantelmeeuwen, die op zee slapen in een kolonie giftige algen is terecht gekomen, hierdoor zijn bedwelmd en verdronken. (zie ook De Duinstag, jaargang 7 nr. 2).

Paapjes

Het Paapje is als broedvogel bij ons in de streek bijna verdwenen, alleen in het zuidelijk deel van de AW-duinen zijn nog enkele paartjes te vinden. Ook landelijk gaat de soort langzaam maar zeker als broedvogel steeds verder achteruit. In de eerste helft van deze eeuw werd het Paapje in de vogelboeken nog omschreven als een vrij algemene broedvogel in de duinen en

Paapje

weilanden met houtranden. Tegenwoordig zou deze omschrijving alleen nog maar van toepassing zijn op een enkel gebied in Drente.

De achteruitgang van het Paapje in ons land is te wijten aan verschillende oorzaken, de droogte in de Sahel (tevens waar te nemen bij andere in ons land broedende "Afrika-trekkers"), intensivering van de weidebouw en verschillende cultuurtechnische maatregelen.

Gelukkig is het Paapje bij ons in de omgeving tijdens de voorjaars- en najaarstrek nog wel vrij regelmatig te zien. Dit najaar werd er wel een record aantal Paapjes bij ons in de omgeving waargenomen. Alleen al in de maand september werden er 61 exemplaren gezien, waaronder 9 ex. op 11 september langs het Van Limburg Stirumkanaal in de AW-duinen, 17 ex. op een Dahliaveld in de Elsgeesterpolder en verschillende ex. in de Bronsgeest, Polder Hoogeweg en de Coepelduinen.

In voorgaande jaren werden er maar maximaal zo'n 20 ex. per jaar waargenomen. Het feit dat er zoveel Paapjes bij ons zijn waargenomen is waarschijnlijk toe te schrijven aan het mooie weer in september en de matige oostenwind gedurende een langere tijd afgelopen nazomer.

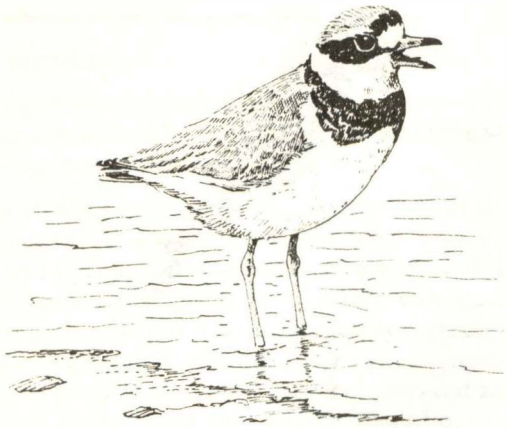
Vogeltrek over zee

Op 6 juli werden 58 Jan van Genten gezien, in één uur. Dit is een nieuw record voor de maand juli.

Twee augustus werd er een Rotgans gezien, richting noord, dit is de eerste Rotgans waarneming in augustus in onze omgeving. Ook in augustus werden weer verschillende uurrecords verbeterd. Zowel het uurrecord Grote Stern als Noordse Stern/Visdief werd op 21 augustus verbeterd met respectievelijk 770 en 3600 exemplaren in één uur. Op 30 augustus werden nieuwe uurrecords gevestigd t.a.v. Tureluur - 78 ex., Bonte Strandloper - 53 ex. en Bontbekplevier - 468 ex !! in één uur.

Het aantal Bontbekplevieren dat deze dag is langsgetrokken is wel heel erg hoog, namelijk 756 exemplaren in vier uren tijd. Het bleek dat langs de gehele Nederlandse kust die dag enorme aantallen Bontbekplevieren zijn waargenomen.

Misschien dat het door het mooie rustige najaarsweer komt, maar ook in september werden verschillende uur-

Bontbekplevier

totaal records verbroken: 360 Grote Sterns op 12 september, 152 Aalscholvers op 27 september, 556 Rotganzen, 53 Pijlstaarten, 140 Smienten en 18 Middelste Zaagbekken op 30 september.

Voor wie wat meer wil weten over zeetrek langs de Noordwijkse kust en de uurtotaal-records van de vogelsoorten die over zee gezien worden is het boek "Vogels van Noordwijk en Omstreken" een must! In dit boek is een apart hoofdstuk gewijd aan de vogeltrek, met daarbij een tabel waarin per soort het hoogste uurtotaal per maand is opgenomen.

Kleine Mantelmeeuwen, de ondersoorten

De Kleine Mantelmeeuw is een vrij algemene broedvogel langs de kusten van West- en Noord-Europa. Ook bij ons op strand, in het zomerhalfjaar worden ze veelvuldig waargenomen. Iedereen heeft toch wel eens die meeuw met z'n zwarte bovendek en de fel gele poten gezien.

Wie wat beter kijkt naar deze meeuwensoort zal zeker de kleine onderlinge verschillen tussen de meeuwen zelf opvallen. Er zien drie ondersoorten van de Kleine Mantelmeeuw, de Britse Kleine Mantelmeeuw met de leigrijze rug en bovensleugel, de Baltische Kleine Mantelmeeuw die een pikzwarte rug en bovensleugel heeft en de in Nederland broedende Noorse Kleine Mantelmeeuw, die qua kleur van rug en bovensleugel ergens tussen de Britse en Baltische vorm inzit.

In augustus en september zijn er bij ons in de omgeving erg veel Kleine Mantelmeeuwen te zien. Als je deze, vaak vrij grote, groepen mantelmeeuwen eens goed bekijkt, zullen zeker de kleurvariaties van de verschillen-

de ondersoorten opvallen. Zo werden er eind september vrij veel Baltische Kleine Mantelmeeuwen gezien, een ondersoort die volgens de vogelboeken maar in een zeer klein aantal in Nederland voorkomt.

De Kleine Mantelmeeuw is een trekvogel, die hier doortrekt van half februari tot in mei en van juli tot in november. Tot het einde van de jaren zestig was het een grote uitzondering als er tijdens het winterhalfjaar een Kleine Mantelmeeuw ten noorden van Spanje werd gezien. Sinds die tijd is het langzaam maar zeker gaan veranderen en overwintert de Kleine Mantelmeeuw ook in een klein aantal in Nederland. Ook bij ons in de omgeving worden ze tijdens de winter wel eens gezien, vooral rond de Katwijkse Uitwatering.

Toen wij in september de Kleine Mantelmeeuwen op strand bekeken, viel ons nog wat op aan sommige vogels. Deze hadden wel de mooie donkere rug en bovensleugel, naar geen gele poten. De poten waren vleeskleurig, zoals bij onvolwassen vogels. Na enig speurwerk in de boeken zijn we erachter gekomen dat dit vierde jaars vogels zijn, die al wel het verenkleed helemaal naar adult kleed geruid hebben, maar waarbij de pootkleur nog moet veranderen van vleeskleurig/roze naar mooi helder geel. Zo ziet men maar weer, dat er ook voor de wat gevorderde vogelaar, nog vrij veel aan een gewone meeuwensoort valt te ontdekken.

De gewone soorten

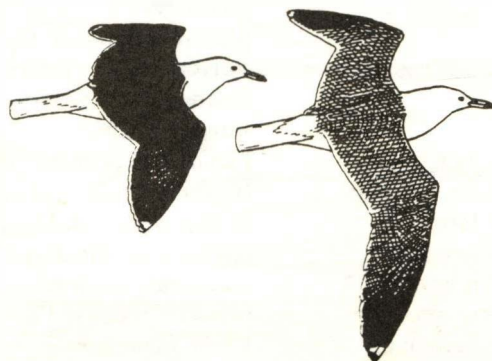
Een volledig albino Boerenzwaluw werd op 18 juli foeragerend gezien in een groep van ongeveer 100 Boerenzwaluwen boven de Elsgeestepolder. Op 14 augustus was er erg veel doortrek van zwaluwen, honderden Boeren-, Huis- en Gierzwaluwen trokken over de duinen en de polders naar het zuiden.

Een onvolwassen Koekoek werd op 30 augustus gezien in de Elsgeestepolder.

Ook op 7 september werden er grote groepen zwaluwen gezien die naar het zuiden vlogen. Over de Coepelduynen werden 70 Huiszwaluwen geteld in nog geen vijftien minuten. Een vrij late Gierzwaluw werd waargenomen boven Noordwijk op 27 september.

In augustus en september werden totaal 27 Boomvalken gezien over Noordwijk en omstreken. Allen richting zuid.

In het waarnemingen overzicht zijn de waarnemingen die dit jaar gedaan zijn op onder water gelopen bollenvelden niet opgenomen. Voor deze waarnemingen zie het artikel over de bollenvelden, elders in deze Strandloper.

Kleine Mantelmeeuw